

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, HÉTFŐ, 1924 március 17.

76. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Aleksandra ulica 4. sz. alatt
Kiadóhivatal: Kralja Aleksandra ulica 1 (Leibach-palota)

A Magyar Párt népgyűlése Kelebián

Szervezkedik a vajdasági magyarság
Előkészületek a választásokra

A Magyar Párt szervezkedési munkáját fokozott erővel folytatja, hogy az esetleges választásokra teljesen felkészülten vonuljon fel a vajdasági magyarság a párt zászlója alatt. A subotikai pártszervezet agilis vezetősége két héttel ezelőtt Ludason tartott népes gyűlést, most vasárnap pedig az alsó-kelebiai magyarokat kereste fel.

A népgyűlés

A vasárnapi alsó-kelebiai gyűlésen a subotikai szervezet részéről Sántha György dr. elnöközötésével mintegy huszan vettek részt, többek között dr. Nagy Ödön ügyvezetőelnök, Strelitzky Dénes, dr. Ruby Gyula, Nofcsék Géza és Macskovics Benedek. A hosszú kocsisor délután kettőkor indult el a Szádeczki-vendéglőtől zenekísérettel és egy órai kocsizás után ért ki Alsó-Kelebiára, a gyűlés színhelyére, ahol körülbelül háromszáz ember várta már a subotikai vendégeket.

A gyűlést Görög Alajos nyitotta meg. Rövid beszédében üdvözölte a subotikai pártszervezet megjelent tagjait és felhívta dr. Sántha György elnököt, hogy a kelebiai magyarság előtt ismeresse a Magyar Párt programját.

Sántha György beszéde

Sántha György dr. egyszerű szavakkal számolt be a vajdasági magyarság jelenlegi helyzetéről, amelybe az országhatárok megváltozásával került.

— A háború borzalmai után, a békeszerződés értelmében — mondotta — a vajdasági magyarság új hazát kapott. Az új hazában azonban öt évig nem tudta érvényesíteni az országos jogait, nem vehetett részt az országos politikában, nem volt kihez fordulnia támogatásért, segítségért. A békeszerződés biztosítja a nemzeti kisebbségek jogait és most öt év után sor került végre arra, hogy a magyarok is felemeljék szavukat és követelhelessék az őket megillető jogukat, az egyenlő elbánást minazokra nézve, akik állampolgárai az országnak. A Magyar Párt amikor megalakult, azzal a nemes eszmével indult el küzdelmes útjára, hogy orvoslást keressen és találjon a magyarság sérelmeire. Mi, akik kezünkbe vettük a vajdasági magyarok ügyét, nem önzésből küzdünk, hanem azért, hogy a magyarok is felemeljék szavukat és követelhelessék az őket megillető jogukat, az egyenlő elbánást minazokra nézve, akik állampolgárai az országnak. A Magyar Párt amikor megalakult, azzal a nemes eszmével indult el küzdelmes útjára, hogy orvoslást keressen és találjon a magyarság sérelmeire. Mi, akik kezünkbe vettük a vajdasági magyarok ügyét, nem önzésből küzdünk, hanem azért, hogy a magyarok is felemeljék szavukat és követelhelessék az őket megillető jogukat, az egyenlő elbánást minazokra nézve, akik állampolgárai az országnak. A Magyar Párt amikor megalakult, azzal a nemes eszmével indult el küzdelmes útjára, hogy orvoslást keressen és találjon a magyarság sérelmeire. Mi, akik kezünkbe vettük a vajdasági magyarok ügyét, nem önzésből küzdünk, hanem azért, hogy a magyarok is felemeljék szavukat és követelhelessék az őket megillető jogukat, az egyenlő elbánást minazokra nézve, akik állampolgárai az országnak.

becsülettel teljesíti fajtestvérével és önmagával szemben.

Sántha beszédét a hallgatóság lelkesen megénevelte.

Nagy Ödön felszólalása

Dr. Nagy Ödön azzal kezdte beszédét, hogy az országos Magyar Párt abban a reményben bontott zászlót, hogy annak a programnak a megvalósításáért, amelyet a zászlójára írt, minden jugoszláviai magyar ember küzdeni fog.

— Eljöttünk ide kibontani a Magyar Párt zászlóját — mondotta Nagy Ödön — nem azért, hogy a tanyai magyarságot felruházzuk fásult nyugalmából, hogy a kelebiai magyarság lelket megerősítsük a magyar érzésben. Mert erre szükségünk. Csak azért jöttünk, hogy a kelebiai magyarságot is figyelmeztessük kötelességére, hogy a jogainkért folytatott harcban minden magyar rendületlenül állja meg a helyét. Sorsunk megjavítását ugyanis csak úgy érthetjük el, ha úgy a városi, mint az országos politikában teljes erőnkkel részt veszünk. Ha azt akarjuk, hogy a dolgozó nincstelen magyarság is egyformán földhöz jusson, — ha szíveteken viseltek a magyar iskola ügyét, a magyarság szebb, boldogabb jövőjét, — igaz magyar szívvel, becsülettel, tisztá szándékkal szorítsunk kezét s tömörüljünk lelkes összetartással a Magyar Párt kibontott zászlaja alá. Hónapok óta érik ugyan a pártot különféle támadások, azzal a nyilvánvaló céllal, hogy rést üssenek rajta és a magyarságot megosszák, de eredménytelenül, mert a Magyar Párt elgyökerezett már a tanyai magyarság szívében is. Most az itteni magyarság életének megjavításáról van szó s ebben a kérdésben mi csak magunkban bízhatunk s háború ellenességként nem állunk szemben egyetlen más politikai párttal sem, sem az uralmon levő, sem az ellenzéki pártok egyikében sem bízhatunk. Igéretet kaptunk, de tettekkel egyik párt sem igazolta, hogy az elnyomott magyarság ügyét őszintén, szíven viseli.

— A közelgő választások döntik el — végezte beszédét Nagy Ödön — a magyarság sorsát hosszú időre s ha mi ebben a küzdelemben nem számíthatunk a kelebiai magyarság lelkes támogatására és aldozatközségére, munkánk csak nehéz és verejtékes, de eredményekben gazdag alig lehet.

Nagy Ödön beszéde nagy hatást váltott ki a jelenlevőkből, akik hosszasan és lelkesen énekeztek a szónokot.

A pártprogram

Nagy Ödön után Presics Kálmán bunyevác nyelven mondott beszédet, majd dr. Ruby Gyula ismertette a Magyar Párt programját, valamint a választási törvényt és a választási rendszert.

A következő felszólaló dr. Strelitzky Dénes, kitért beszédében a vajdasági magyarság számarányának ismertetésére és ezzel kapcsolatban közölte a jelenlevőkkel, hogy a magyarság a választási küzdel-

mekben szép eredményt érhet el, ha összetart és egységesen vonul fel a Magyar Párt zászlója alatt. Végül dr. Sántha György néhány meleg szóval befejezte a népgyűlést.

Elhalasztották a zombolyai határzóna kiűritését

A határkiigazító-bizottság nem tudott megegyezni a kiűrités programjában

Becskerekről jelentik: A jugoszláv—román határkiigazító bizottságnak a napokban Temesváron kellett volna tanácskozást folytatnia, az első zóna kiűritésének munkaprogramjáról. A bizottság szombaton este váratlanul megtartotta plenáris ülését, de nem Temesváron, hanem Becskereken. A román bizottság vezetője Draganescu ezredes, a jugoszláv bizottság vezetője Petkovics Radomir ezredes volt.

A bizottság tárgyalásai eredménytelenül végződtek, mert a két bizottság semmiféle tekintetben nem tudott megegyezni. Különösen nagy és eredménytelen vita volt arról,

hogy milyen irányban kezdjék meg a kiűritést. Minthogy a két bizottság között nem sikerült a megegyezés, elhatározták, hogy a munkaprogram összedolgozásának kérdésében a döntést a két állam külügyminiszterére bízzák.

A román bizottság még szombaton éjjel visszautazott Temesvárra.

Az eredménytelen tárgyalások következtében egyelőre mulasztást szenved az első zóna kiűritése. Zombolya és Zsán átadása, valamint Párdány és Módos községek átvétele. Az új területek kiűritése valószínűleg csak március hó végén történik meg.

Rendezték a Romániában élő magyar nyugdíjasok ügyét

Két hét múlva befejeződnék a bukaresti magyar-román tárgyalások

Bukarestből jelentik: A Bukarestben tárgyaló román—magyar delegáció tárgyalásai a befejezéshez közelednek és a két államot érintő fontos jogi kérdésekben máris megegyezésre jutottak. Illetékes román helyről nyert értesülésünk szerint a megállapodásokat a bizottságok be-terjesztik kormányaikhoz és a ratifikáció is rövidesen megtörténik.

A román—magyar tárgyalásokat minden valószínűség szerint Budapesten fogják folytatni. A román delegáció leltári és pénzügyi albizottságai a Budapestre véglegesen visszatérő magyar bizottsággal március 27-én utaznak a magyar fővárosba, ahol az összes még függőben levő pontokat letárgyalják. Március 27-én fogadja bucsukihallgatáson Duca külügyminiszter a magyar bizottságot és ugyanakkor adja meg az utolsó direktívákat a román albizottságok tagjainak. A Budapestre utazó két albizottság csupán két pont felett folytatja a tanácskozásokat, nevezetesen a nyugdíjkérdés és a levéltári anyagok kicserélése tárgyában.

A nyugdíjkérdésben már eddig is történtek elvi megállapodások, amelyeknek csupán gyakorlati megoldásáról tárgyalnak Budapesten. Az erre vonatkozó bukaresti tárgyalások az ott kapott információ szerint a következőkben összegezhetők: Mindazok a nyugdíjakták, amelyek

a Romániában élő nyugdíjasokra vonatkoznak, a Budapesten letétben lévő nyugdíj- és nyugdíjpótló összegekkel együtt Romániába utaltatnák át és a jövőben a román állam fog gondoskodni ezeknek a nyugdíjigogosultaknak a kielégítéséről. Az összes nyugdíjakat, amelyeknek illetékeit annak idején a magyar állampénztárba fizették be, román állami pénztár veszi át és fizeti ki a romániai nyugdíjasoknak. Ennek a műveletnek a foganatosítása érdekében a román albizottság budapesti tartózkodása alatt megvizsgálja a letéti naplókat és ezeket az összes aktákkal átteszi.

Precíz munkát igényel különösen a levéltárak kérdése. A román albizottság Budapesten behatóan tanulmányozni fogja a levéltárak Romániát illető aktáit, amelyeknek átengedése ellenében ki fogja szolgáltatni az összes Romániában őrzött magyar vonatkozású archívákat. Arról szó sincs, hogy a Corvinákat és az erdélyi fejedelmek archíváit át kellene adnia a magyar kormánynak, viszont Magyarország Romániára iránti barátságos indulatának kifejezéséül több olyan leltári kincset fog Romániának adományozni, amelyekről a trianoni békeszerződés nem intézkedik, amelyek azonban mégis nagy értéket képviselnek Romániára nézve. Ezenkívül még bizonyos vonatkozásokban fig-

gőben lévő két kérdésen kívül azt lehet mondani, hogy az összes kérdéseket tisztázza a magyar-román delegáció.

Román hivatalos körök nagy elismeréssel emlékeznek meg a magyar delegáció tagjainak előzékeny és lojális magatartásáról és azokról a békés intenciókról, amelyeknek a magyar küldöttek mind adandó alkalommal kifejezést adtak. Ennek a barátságos atmoszférának tulajdonítható, hogy a tárgyalások mindig is zavartalanul folytak és a román bizottság éppen olyan előzékenyen és a béke szellemében tanulmányozta a magyar kiküldöttek előterjesztéseit, mint amilyen magatartást a magyarok részéről tapasztalt. Ugy a román, mint a magyar bizottság legoptimisztikusabb tagjai hosszú hónapokra terjedő tárgyalásokra voltak elkészülve és annál meglepőbb az a tény, hogy két hét múlva a tárgyalások teljes befejezését várják.

Bonyodalom

a besszarábiai kérdés körül

Oroszország proklamálni akarja a moldvai köztársaságot

Bukarestből jelentik: Az Adeverul szerint a kormányhoz érkezett legutóbbi jelentések is arra vallanak, hogy a szovjetkormány abeszarábiai kérdésben zavarokat akar támasztani sőt nincs kizárva, hogy a legközelebbi napokban Moszkvában proklamálják a moldvai köztársaságot, amely a Dnyeszter és Bug közötti területet foglalná magában. Mindennek dacára egyes lapjelentésekkel ellentétben a román delegáció 24-én elutazik Bécsbe, mert a kormány nem indulhat agitátorok kijelentései után. Ha a bécsi konferencián a besszarábiai ügyről szó esnék, akkor a román delegáció kategórikusan vissza fogja utasítani az erről való tárgyalást.

Ezzel kapcsolatban az Adeverul közli, hogy Japán a napokban ratifikálni fogja a besszarábiai egyezményt.

Trockij

Iesz a szovjetkormány külügyi népbiztosa

Csicserin Londonba megy nagykövetnek

Londoni jelentések szerint Trockijnak, aki jelenleg a Kaukázusban üdül, a szovjetkormány felajánlotta a külügyi népbiztosságot, mert Csicserin, aki eddig a szovjet külügyeit vezette, londoni nagykövet lesz. Trockij a felajánlott tisztséget egyelőre vonakodik elfogadni. Kétségtelenül megállapítható, hogy a szovjet teljesen fölkészült arra, hogy kellő helyet biztosítson magának az európai politikai irányításban. Erre vall az is, hogy a moszkvai végrehajtó-bizottság tudomásul vette a diplomáciai összeköttetés helyreállítását Görögországgal és kijelentette, hogy egyetért a függő kérdések barátságos rendezésének tervével. A szovjet fokozott erővel iparkodik külügyi képviselét kiépíteni.

Az országban mindjobbban terjedő ellenforradalmi megmozdulásokról és rendezavarásokról szóló hírek éppen a londoni lapok jelentései szerint alaptalanoknak bizonyultak. — Az utóbbi napokban az a hír kapott lábra, hogy Trockij Budjennivel és Tuhacsevszkivel egyetértve mozgalmat indított Rykov ellen. Trockijnak de különösen Budjenninek igen sok

hive van a vörös hadseregben, akikre támaszkodva szigorú katonai diktatúrát akartak felállítani. A tervek szerint állítólag egy háromtagú direktórium vette volna át az ügyek vezetését. Ebben a direktóriumban, amely tisztán szuronyok erején tarthatta volna fenn magát Trockij, Budjenni és Tuhacsevszki játszották volna a diktátorok szerepét. A terv

keresztülvitelére Trockij személyes hivein kívül a Fekete-tenger mellékén és a Kaukázusban állomásozó csapatokat is megnyerte, Budjenni a Moszkva és Pétervár környékén állomásozó csapatokból szerzett a hármaskatonai diktatura eszméjének nagyszámú híveket.

Az orosz lapok ezeket a híreket cáfolják.

Vádirat Garami Ernő és társai ellen

Kilenc emigráns politikus ellen emelt vádat az ügyészség cikkeik miatt

Budapestről jelentik: Az ügyészség, amely a múlt héten huszonöt emigráns hírlapíró ellen nyújtott be vádiratokat, szombaton újabb vádiratot adott be Garami Ernő, Buchinger Manó, Jászi Oszkár, Hatvanynak Lajos báró, Hock János, Lovászy Márton, Károlyi Mihály gróf, Linder Béla és Szende Pál ellen, akiket a magyar állam és a magyar nemzet megbecsülése ellen állítólag elkövetett bűntettrel vádol. A vádirat bőven idéz a Bécsben megjelent Jövő és a Bécsi Magyar Újság című lapok 1921., 1922. é 1923. évi számaiból, amelyekben a nevezett politikusok élesen támadták a mostani magyarországi kormányzatot.

A vádirat Garami Ernőnek 18. Buchingernek 7. Jászinak 17. Hatvanynak 7. Lovászy Mártonnak pedig 19 cikkét inkriminálja és súlyosan elítélő módon támadja a cikkírókat amiatt, hogy a magyarországi állapotokat sötét színben tüntetik föl a külföld előtt. Legélesebben Garami Ernő eljárását bélyegzi meg az ügyészség, akinek cikkeiből számos szemelvényt idéz. Az ügyész aki a vádiratot összeállította, ezeket a szemelvényeket, ugylászik régebben válogatta össze; ez az oka annak, hogy a vád tárgyává tett kifejezések ma már nem tűnnek fel olyan súlyosoknak, mint aminőknek a vádemelés indokolásában az ügyészség mondja.

A »Jövő« 1922 március 18-ik számában Garami Ernőnek következő állításait inkriminálta az ügyészség: »A Tisza István vezetése alatt álló párt imperialista, antantellenes, a

német militarizmus mellé szegődött politikájának volt ellensége az októberi forradalom annak a politikának, amely a bolsevizmus összeomlása után ismét magához ragadta a hatalmat.« Gróf Bethlen István a demokratikus pártok teljes legázolására törekszik.« »A művelt világnak a demokráciának és a szocialista szervezeteknek tiltakoznia kell a magyarországi állapotok ellen.« A »Jövő« 1921 szeptember 10-iki számában »Vabank« című cikkében Garami azt hangoztatta, hogy »a magyar föld és a magyar nép mai urai hazárdjátékot folytatnak, melyhez egy egész ország a tét.« A »Jövő« 1921 december 9-iki számában ugyancsak Garami Ernő irt cikket »Különítmény és demokrácia« címmel, melyben többek között a következőket írja: »Bethlen István elfelejtette megígérni kormánybuktató beszédében, hogy Gömbös ur Moveját és ébredőit. Prónay és Héjjas különítményeit fel fogja oszlatni.« A »Jövő« 1923 február 25-iki számában Garami Károlyi Mihály vagyonekobbási pöréről ír s a vagyonekobbzó ítéletről azt mondja, hogy az »magán viseli a pillanatnyi politikai helyzetnek konjunkturális bélyegét.«

Ezek az inkriminált állítások — amelyek a vádirat szerint a legsúlyosabbak — a budapesti sajtó mai hangjához képest valóságilag enyhéknek tűnnek fel. Erre való hivatkozással a vádirat ellen a vádlott politikusok védői, dr. Györky Imre és dr. Horváth Sándor a legközelebb benyújtják kifogásaikat a vádtanácshoz.

Anépszövetségidelegáció vasárnap fogadta a magyar képviselőket

Miért utasította vissza Szilágyi Lajos a meghívást?

Budapestről jelentik: A népszövetségi delegáció vasárnap délelőtt fogadta a magyar parlamenti pártok vezetőit, akik egyenként előadták álláspontjukat a külföldi kölcsön felhasználásáról. A szombati estilapoknak az a híre, hogy az ellenzéki pártvezérek nem fogadták el a meghívást és nem fognak megjelenni a népszövetségi kiküldöttek előtt, alaptalannak bizonyult, mert úgy a demokraták, mint a Ruppert-párt és a szocialisták eleget tettek a meghívásnak.

Szilágyi Lajos pártonkívüli képviselő, akinek neve szintén szerepelt a meghívottak listáján, nem jelent meg a fogadó-délelőttön és egyik lap tudósítója előtt a következőkben adta okát ennek:

— Én úgy gondolom, hogy ezeknek a közvetlen megbeszéléseknek igen kevés értelmük van. A kölcsön kérdésében elejétől végig az volt és ma is az az álláspontom, hogy erre szükségünk sincs, jöllehet a Bethlen-kormány mindent a külföldi kölcsönre állított be és az ország hajóját teljesen ebben az irányba vezette. Éppen ezért nagyon örülnék, ha nem is lenne belőle semmi. De még abban az esetben is, ha elvileg

a kölcsön mellett lennék, azt kellene mondanom: ilyen feltételek mellett és ilyen lekötöttség mellett nem kell a kölcsön. A belügyekbe való ilyen mértékű beavatkozást — hiszen költségvetéseket terjesztenek elő nekik, s ezáltal olyan belügyekbe engednek bepillantást, melyekbe nem volna szabad betekinteniük — még akkor sem tartanék megengedhetőnek, ha a kölcsön mellett lennék. Ezenkívül információ alapján azt állítom, hogy a kölcsön sorsa sincs még biztosítva, még akkor sem, ha gróf Bethlen százszor kijelenti is, hogy a kölcsön sorsa biztosítva van. Én ma is azt állítom, amit legutolsó parlamenti beszédemben mondtam, hogy nem tudom, mit válaszolna a kormány arra a kérdésemre: vajon melyik az a pénzcsoport, amellyel ő már megállapodott? Nagy okom van, hogy ezt mondjam és biztosan tudom, hogy semmiféle pénzcsoporttal nincsen semmiféle megállapodása. Mindaz, ami eddig történt, arra mutat, hogy ezeknek a pénzembereknek kikötéseit esetleg nem tudhatják majd vagy nem akarják majd teljesíteni. Szerintem tehát a kölcsön sorsa absolute nincsen biztosítva. Éppen ezért annál inkább hibáztatom azt a politikát, amely mindent erre a kártyára tett fel.

— Ha ennek ellenére megkérdeznék engem valamely külföldi politikus vagy

szakember, csak úgy tudnék őszintén és nyíltan beszélni, ha alaposan lerántanám a mai kormányrendszerrel. Ezt pedig nem tehetem. Erre nekem csak egy fórumom van: a nemzetgyűlés. Külföldi bizottság előtt azonban nem tehetem, mert ha előttük a maguk igazi színeiben festeném az itteni viszonyokat, okvetlenül denuncians lennék. Erre megint nem vagyok kapható. Viszont arra sem vagyok kapható, hogy lojális nyilatkozatokat tegyek a bizottság előtt. Udvariatlan és tiszteletlen sem akartam lenni velük szemben, hiszen ők vendégeink. Nehogy bármily irányban is olyan helyzetbe kerüljek tehát, hogy megsértsem őket, nem mentem el a tárgyalásra. Ennek semmi értelme nem lenne. Nem akartam résztvenni ezekben a tárgyalásokban azért sem, mert a kölcsön meghiusulása esetén — amit valószínűnek tartok — nem vagyok hajlandó ürügyet szolgáltatni a kormánynak arra, hogy kudarcát az én nyilatkozatommal magyarázza.

Remis!

Eldöntetlenül végződött a Novisad-Szubotica városközi sakkverseny

A subotica Sakk Kör által rendezett Novisad—Subotica városközi csapatverseny vasárnap folyt le a Nemzeti-szálló különtermében. A zsüri elnöke Opadia (Beograd), tagjai pedig Kosztics sakkmeister és Vantusz Ferenc (Senta) voltak. A versenyvezető tisztelet Zsivanovics Jován rendőrkapitány látta el.

A verseny, amelyet 12 pár játszott le, 6-6 pontszámmal, eldöntetlenül végződött. A párok a következők (Novisad)—dr. Ognyanov (Subotca), (Subotica), győz Boschán; dr. György (Subotica)—Markovics (Novisad), győz Markovics; Kulzsinszky (Novisad)—dr. Ognyanov (Subotica), győz Kulzsinszky; Steinberger (Subotica)—dr. Ilic (Novisad), győz Steinberger; Biram (Novisad)—Csilágy (Subotica), győz Biram; Jozics (Subotica)—Senca (Novisad), győz Jozics; Kramer (Novisad)—Engl (Subotica), remis; Andrassy (Subotica)—Rosenberg (Novisad), győz Rosenberg; Jakab (Novisad)—N. Ognyanov (Subotica), győz Ognyanov; dr. Békeffy (Subotica)—Lichtner (Novisad), remis; Zsivanovics (Novisad)—Gonda (Subotica), győz Zsivanovics; Lövinger (Subotica)—Navratil (Novisad), győz Lövinger.

A verseny után Ovadia a beogradi sakkör nevében 8-8 novisadi és suboticai játékost meghívott a görögkeleti husvétkor Beogradban rendezendő városközi csapatversenyre. A meghívást mindkét város sakkjátékosai elfogadták.

A Leszámitoló és Népbank közgyűlése

Megválasztották az igazgatóságot

Vasárnap délelőtt tartotta a subotical Leszámitoló- és Népbank Részvénytársaság harmadik évi közgyűlését az intézet palotájában.

A közgyűlést délelőtt 10 órakor nyitotta meg Vojnics-Tunics Gyula dr. intézeti alelnök, bejelentve, hogy a közgyűlésen az anyaintézetet Vrbanič Milán dr. képviseli.

A bejelentés után megállapították, hogy a közgyűlésen 15 részvényes jelent meg, akik 38.154 részvényt 3815 szavazatot képviselnek.

Jágić Milán ügyvezető-igazgató ismertette az intézet múlt évi működését. Vázolta a lejárt üzletév nehéz pénzügyi és gazdasági viszonyait, amelyek a kereskedelmi élet fejlődésére nyomasztólag hatottak.

A nehéz gazdasági viszonyok mellett mindennek ellenére sikerült az intézet vezetőségének összes pénzügyi és gazdasági erejének megfeszítésével, ked-

vező eredményt elérni. Az intézet érdekeltségébe tartozó iparvállalatok — mint többek között a Vasbutor és Fémipar Rt., a Kopp S. és fia keményítő- és konzervgyár, a Sentaj Iparvállalat Rt., Senta — biztató fejlődést mutatnak.

Előterjesztette az igazgatóság javaslatát a múlt évi üzleti eredmény felosztásáról. Tiszta nyereség 1,068.620 dinár 94 para. Ebből a tartalékalaphoz — annak egymillió dinárra való kiegészítése végett — 161.516 D 81 p-t csatolnak s a fennmaradó 487.104 dinár 13 para nyereségből részvényenként 15 dinár osztalékot adnak, ami a részvények névértékének 15%-os kamatozásának felel meg. Az osztalék az intézet pénztárainál március hó 17-ével kifizetésre kerül.

A közgyűlés az igazgatóság javaslatát elfogadta és a felmentvényt az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak megadta.

Vrbancs Milán dr. javasolta, hogy miután az igazgatósági tagok megbízása lejárt, a jelenlegi igazgatósági tagokat, névszerint Šverljuga Stanka drt, Vojnics-Tunics Gyula drt, Léderer Mirkót, Löwy Ferencet, Milodanovics Simon, Schwarz Ivót, Törley Bálintot, báró Turkovič Milánt és Urbanics Milánt válassza meg újabb három évre. A közgyűlés a javaslatot egyhangulag elfogadta. Az elnök javaslatára az üresedésben levő felügyelőbizottsági tag-sági helyet ezuttal nem töltötték be, mert jövő évben az egész felügyelőbizottságot újból megalakítják.

Vojnics-Tunics Gyula elnök végül köszönetet mondott a kereskedelmi miniszter képviseletében megjelent Tikviczki István rendőrkapitánynak, valamint a részvényeseknek, amivel a közgyűlés véget ért.

A közgyűlés után megtartott igazgatósági ülésen újból megválasztották intézeti elnöké Šverljuga Stanko drt, al-elnöké Vojnics-Tunics Gyula drt. A szűkebbkörű végrehajtóbizottság tagjai lettek Löwy Ferenc, Vojnics Gyula dr., Törley Bálint, Milodanovics Simon és Drágics Milán ügyvezető-igazgató. Intézeti ügyész Singer Simon dr. A zagrebi tagok későbbben fognak delegáltatni. Végül az igazgatóság Drágics Milán ügyvezető igazgatónak eredményes munkásságáért elismerését fejezte ki.

Egy lyukkal beljebb a nadrágszíjjat!

A népszövetségi delegáció takarékos-ságra inti a magyar kormányt

Budapestről jelentik: A népszövetségi delegáció Bethlen István gróf miniszterelnök, Walko Lajos kereskedelmi miniszter és Kállay Tibor nemzetgyűlési képviselő — a titkos pénzügyminiszter — részvételével ismét plenáris ülést tartott.

A kormány tagjainak a népszövetségi bizottság tagjaival folytatott tanácskozásai során kitűnt, hogy a külföldi kölcsönrel kapcsolatosan a magyar államháztartásban nem volt meg eddig az a takarékoság, amely a deficitmentes költségvetés megteremtéséhez feltétlenül kívánatos lenne. A bizottság megállapította, hogy a külföldi kölcsön jótékony hatása csak a legszigorubb takarékosági rendszabályok alkalmazása mellett lesz érezhető, szükséges tehát hogy a költségvetésnek mindazokat a tételeit, amelyek ezzel ellentétben állanak, kiküszöbölje a kormány. Elsősorban a MÁV-al kapcsolatos kiadások tervszerű csökkentéséről van szó. A kormány, hir szerint, még attól sem riad vissza, hogy a kiadások leszorítása érdekében lemondjon a miniszteri szalonkocsikról, pedig ez a tétel csak elenyészően csekély hányada a MÁV-budgetnek.

A delegáció a takarékosági rendszabályok megvitatása alkalmából az állami üzemek és állami birtokok kérdéséről is szóba hozta és az előterjesztett adatokból megdöbbenéssel tapasztalta, hogy az állami üzemek és birtokok

kötvlsége mily vigasztalan képet nyújt. A kölcsönügyi javaslatok a jövő héttől kezdve folyamatos egymásutánban kerülnek a nemzetgyűlés elé.

A kormány mindenesetre szeretné, ha sikerülne a parlamentben olyan atmoszférát teremteni, amely a rekonstrukciós

javaslatok nyugodt, izgalommentes, gyors letárgyalását lehetővé tenné. Fontos ugyanis, hogy a magyar parlament ratifikálja elsőnek a kölcsönjavaslatot, mert csak ezután következhetnek ezek ratifikálása a szomszéd államok parlamentjei részéről.

Ujabb harminc mandátumot igazoltat a Radics-párt

Valamennyi mandátum verifikálása után döntenek csak a parlamentbe való bevonulásukról

Beográdból jelentik: Predavec, a Radics-párt egyik vezető tagja, aki — mint ismeretes — a husz Radics-párti mandátum igazoltatása után Bécsbe utazott, hogy a párt ott élő vezérét személyesen informálja a beogradi politikai helyzetben beállott fordulatról és utasításokat kérjen tőle a további teendőkre vonatkozólag, vasárnap visszaérkezett Zagrebba. A párt zagrebi vezetője vasárnap este szűkebbkörű értekezletet tartott, amelyen Predavec beszámolt Radicscsal folytatott megbeszéléseiről.

Az értekezletről nem adtak ki hivatalos kommunikét, azonban a kiszivárgott hírek szerint Radics helyesli, hogy a párt résztvegyen a parlamenti munkában. A párt vezetősége hétfőn vagy kedden újabb harminc mandátumot nyújt be a parlament elnökségéhez igazoltatás

céljából. Ha ezeket a mandátumokat is verifikálják, akkor dönt majd végleg a Radics-párt, hogy bevonuljon-e a parlamentbe.

A klerikális-párt egyik képviselő tagja a horvát köztársasági parasztpárt magatartásával kapcsolatban úgy nyilatkozott az újságírók előtt, hogy a pártot elsősorban az a meggondolás vezeti, hogy a jelenlegi kormány uralma alatt Radics István nem térhet haza, mert személye nem lenne biztonságban. Ha viszont olyan kormány fog alakulni, amelynek tagjai között Radics-pártiak is helyet foglalnának, akkor nem lenne semmi akadálya annak, hogy Radics István visszatérhessen önkéntes emigrációjából.

Spaho és Korosec vasárnap este megbeszélést tartottak, amelyen a Radics-párt zagrebi konferenciájáról érkezett híreket vitatták meg.

Majláth erdélyi püspök beszéde a román szenátusban

Visszautasította a román képviselők vádjait

Bukarestből jelentik: Majláth nagyváradi püspök a román szenátus legutóbbi ülésén hosszú beszédében válaszolt Bianu román szenátornak a magyarság és a katolikus magyar klérus ellen elhangzott vádjaira. Beszéde során a püspök többek közt a következőket mondotta:

— Az erdélyi katolikusok autonómiaja nem mai keletű, hanem évszázadokra visszamenő intézmény, amelyet éppen a protestáns államhatalommal szemben való védekezés és az államhatalom túltengő befolyásának elhárítása tettek szükségessé.

Az erdélyi román katolikus autonómia a mai alakjában igen királyi jóváhagyással legális alapon fejte ki működését és kezelte az intézményi fentartására szolgáló vagyont, nem az államhatalomnak, mint ilyennek, hanem a király, mint főpatronusnak ellenőrzése mellett. Nem akarom bizonyítani, hogy az erdélyi katolikusok közgyűlésén a többséget alkotó választott tagok mellett nem azért foglaltak helyet egyesek, mert miniszterek, főispánok, magasrangú állami tisztviselők voltak, hanem azért, mert tekintélyes társadalmi állású erdélyi katolikusok voltak. Nem igaz az irredentizmus vádjai, a felhozott irredenta könyvek közül egyetlenegy sem használnak a mi iskoláinkban.

Az erdélyi katolikus státusnak legkülönbözőbb eredetű más természetű vagyona per eminenten katolikus célvagyon, amelyet buzgó emberek gyűjtésével és fejedelmek, mágnások, püspökök adományai növeltek nagyra s amely vagyonnak katolikus jellegét sokszor megtámadták a múltban is.

— Azt a befolyást, amelyet a király a vagyon kezelésére gyakorolt, az Apostoli Szentszéktől azért nyerte, hogy a katolikusokat támogassa, de ezt a befolyást nem mint államfő, hanem mint az Egyház főpatronusa gyakorolta s épen ezért ar-

ra neki sem volt soha joga, hogy a katolikus alapítók által, a katolikus nevelés fontos céljaira tett alapítványokat más, nem katolikus célra fordíthassa.

— Viszont a világi katolikusok nem azért nyertek és gyakorolnak befolyást e vagyon kezelésére, hogy azt saját önző céljaikra kamatoztassák, hanem egyedül és kizárólag azért, hogy gyakorlati tapasztalataikkal az Egyháznak tanácsal szolgáljanak és támadás esetén védelmet nyújtsanak. Nemzetellenes kampánnyal vádolnak bennünket lelkiismeretlenül és alaptalanul, amíg iskoláink a legőszintébb szándékkal és emberfeletti munkával töreksznek a nehéz és gátló miniszteri rendeleteknek eleget tenni. Mit mi a békés munkára törekszünk, addig kormánykörökben a legféltelenebb rosszindulattal viselkednek velünk szemben és szerintük nem vagyunk mások, mint — hogy Paucratii szenátor szavait idézzem — »egy ördögi ellenséges irányzatnak rendszeres szervezete, amely a román állam és román nép biztonsága ellen tör.« A szebeni metropolita azzal gyanúsított meg bennünket, hogy az üléseinken elhangzott »súlyosabb« dolgokat nem vettük be a jegyzőkönyvbe. Biztosítom szeretettel a metropolita urat, hogy az én elnöklétem alatt tartott gyűléseken soha sem engednék meg oly dolgokat tárgyalni, melyek hűségkímélő ellenkezők és a román állam biztonságát veszélyeztethetnék.

— Ezek után engedjék meg nekem, hogy csodálkozásomnak adjak kifejezést afölött, hogyan lehet a római kath. Anyaszentegyházban és annak intézményeiben a fennálló államrend veszedelmét látni, mikor bebizonyított tény, hogy a katolikus alattvalók voltak mindenkor és lesznek az államnak legmegbízhatóbb polgárai vagyis honfenntartó elem, amelynek meggyöngítése vagy el-

idegenítése a legnagyobb politikai hibák közé tartozik.

Kérem végül önöket, hogy ne hallgassanak a rosszindulat, elfogultság és gyűlölet szavára, a római katolikus egyház, mely nem fegyvert, de kulturát adott a népek kezébe, a béke, munka és szeretet vára akar lenni továbbra is.

A novisadi munkásság

a munkanélküliség megszüntetését követeli

Novisadról jelentik: Vasárnap délelőtt kilenc órakor tartották meg közgyűlésüket a független munkásszervezetek és grafikai munkások szakszervezete a Sloboda helyiségében, amelyen több mint ezer ember vett részt. A népgyűlésen, amelyen Kolacsek Cyrill pékmunkás elnök, Marianovics Dragumir beogradi kiküldött mondott beszédet, az általános munkanélküliségről és a drágaságról. Stefanovics Lázár beogradi kiküldött előadást tartott a szervezkedés szükségességéről.

A népgyűlés éleshangú határozatot hozott, amelynek főbb követelése: a kormány rendeletileg utasítsa az összes rendőri és közigazgatási hatóságokat, hogy a lezárt szakszervezeteket engedjék ismét működni és a már működő szakszervezetek munkája elé ne gördítsenek akadályt. Minden nagyobb ipari központhan alakítsanak munkaügyi bizottságokat és akadályozzák meg a gyárüzemek redukcióját. A súlyos munkanélküliség enyhítésére rendelje el a kormány az állami, községi és közmunkák azonnali megkezdését.

A követeléseket memorandumba foglalva elküldötték a szociálpolitikai és belügyminiszteriumoknak, valamint Novisad városának.

Kifogták a Dunából

Szántó Miklós vásárpénztári igazgató holttestét

Családja nem hiszi, hogy öngyilkos lett

Budapestről jelentik: Nagy port vert fel annak idején Szántó Miklós nyugalmazott vásárpénztári igazgató nyomtalan eltűnése. A jó anyagi körülmények között élő Szántó múlt év december 23-ikán eltávozott lakásáról azzal, hogy az Abbázia kávéházba megy, ahol találkozája van valakivel. A kávéházban azonban már nem jelent meg. A rendőri nyomozásnak nem sikerült megállapítania, mi történt Szántó Miklóssal, noha tanuvallomások alapján kiderült, hogy Szántó Miklós a Margit körüti katonai fogházba került kémkedés gyanúja miatt, majd állítólag meggyilkolták. Ez a hír a parlamentben is szóba került, ellenzéki képviselők felvilágosítást kértek a honvédelmi minisztertől, aki azonban nem tudta felvilágosítást adni az eltűnt vásárpénztári igazgató sorsáról.

Szombaton délután aztán váratlanul előkerült Szántó Miklós — holtan. Délután fogták ki holttestét a pest-megyei Harta község mellett a Dunából. A község elöljárósága azonnal értesítette Szántónét és a budapesti főkapitányságot. Szántó Miklósné sógora és Risztics Lázár rendőrtanácsos kíséretében vasárnap reggel nyolc órakor automobilon elutazott Hartára. Itt megtudták, hogy előző délután a hartai Dunaparton észrevette néhány járókelő, hogy a part mellett megtorlódott jégáblak között egy holttestet hímálnak a hullámok. A községi jegyző

